ARKKITEHTI
&
INSINÖÖRI
ok
SUHDE

KÖYLIÖN KALALAITOKSEN ALUEEN RAKENNUSINVENTOINTI

KESÄKUU 2012

Laura Hesso
Arkkitehti- ja insinööriok Suhde
Tampereentie 39
38600 LAVIA
050 3487 699
laura.hesso@utu.fi

Köyliön Kankaanpään kylän kalalaitoksen alueen rakennusinventointi

Kunta/kunnat:	Köyliö
Valmistumisvuosi:	2012
Teettäjä/rahoittaja:	Köyliön kunta ja Säkylän kunta
Inventoija:	RI, Huk Laura Hesso
Ajankohta:	kesäkuu 2012
Inv.alueen tyyppi:	maaseutu
Inv. tarkoitus:	asemakaava
Inv. tyyppi:	aikavalikoima
Kattavuus:	kattava

Inventointialueen kuvaus

Köyliön Kankaanpään kylän kalalaitoksen rakennusinventointi toteutettiin kesäkuussa 2012 vireillä olevan kaavamuutostyön pohja-aineistoksi. Työn teki RI (amk), HuK Laura Hesso.

Inventointialue rajautuu kaavamuutosalueen mukaisesti. Se on inventointialueena hyvin pieni ja rajoittuu kyläkeskustan länsiosaan, jossa maisemaa hallitsee Vampulasta, Säkylästä ja Köyliön kirkonkylästä tulevien maanteiden risteysalue. Alueeseen kuuluvat Köyliönjärven ja kylätien rajaama alue vanhalta meijeriltä kalalaitokselle. Inventointialueen rakennuskanta on pääpiirteissään 1900-luvulta, ja se sisältää suuren osan kylän julkisiksi tai puolijulkisiksi kohteiksi laskettavista rakennuksista. Alueelle sijoittuvat vanha meijeri, kauppa, entinen terveystalo sekä juuri toimintansa lopettanut kalalaitos. Inventointikohteita oli kaikkiaan kuusi, joista neljä inventoitiin ja kaksi valokuvattiin ja kirjattiin vain pohjatietojen osalta. Alueen rakennuksista kaksi jätettiin inventoinnin ulkopuolelle. Nämä kohteet sijaitsevat Kuninkaanlähteentien ja Lohitien risteyksessä, toinen on pieni asuinkiinteistö noin 1960-70 -luvulta ja toinen on uusi palvelukoti.

Rakentamisen ulkoasua alueella hallitsee 1950-60-lukulainen arkkitehtuuri ja rakentaminen. Kankaanpään kylä on ollut itsenäisten talonpoikien asuttamaa, ja perinteistä maatalousrakentamista sekä maatalousyhteiskuntiin liittyvää pienempää asuinrakentamista onkin edelleen nähtävissä inventointialueen rajojen ulkopuolelle. Tosin kyläkeskustan alueella on rakennuskanta asuintalojenkin osalta runsaasti uusiutunut.

Kankaanpään läpi kulkee keskiaikainen Huovintie, samoin kylä liittyy Köyliönjärven kulttuurimaisemaan, jotka molemmat ovat valtakunnallisesti merkittäviä RKY-alueita.

Kuva 1. Näkymä Pyhän Henrikintieltä meijerille ja pohjoiseen.

Inventointityön vaiheiden kuvaus

Inventointi toteutettiin kesäkuussa 2012. Inventoitavien kiinteistöjen omistajia informoitiin rakennusinventoinnista kirjeitse, ja samalla ilmoitettiin inventoinnin tarkka ajankohta. Yhdestä kiinteistöstä ei saatu haastattelutietoja.

Inventointi painottui rakennusten ulkoasun inventoitiin, mutta myös sisätiloihin on pääsääntöisesti tutustuttu ja kirjattu niiden tärkeimpiä piirteitä.

Inventointikohteiden arvottaminen

Inventointikohteiden arvottaminen tehtiin kenttätöiden jälkeen kesäkuussa 2012. Arvottamiseen osallistuivat inventointityön tehnyt Laura Hesso ja Satakunnan Museon rakennustutkija Liisa Nummelin.

Arvottamisessa on käytetty yleisesti käyttössäolevaa arvoluokitusta. Kohteet jaetaan A-, B- ja C-luokkiin pääasiassa niiden rakennushistoriallisten, historiallisten ja maisemallisten arvojen perusteella. Kohdeluokista seuraavat myös suojelusuositukset.

Kuva 2. Kankaanpään kyläkeskustaa. Inventointialue sijoittuu kylätien länsipuolelle (oikealle puolelle).

Tässä inventoinnissa kohteita on arvotettu rakennushistoriallisin, historiallisin ja maisemallisin perustein. Rakennushistorialliset arvot liittyvät kohteen rakentumisen historiaan (suunnitteluun, muutostöihin) sekä osaltaan myös kohteen arkkitehtuuriin. Historialliset arvot kertovat kohteen mahdollisuudesta ilmentää alueensa historiaa. Näissä voi olla tarkempia mainintoja eri osa-alueista, kuten liikehistoriallisesta arvoista. Maisemalliset arvot liittyvät kohteen sijoittumiseen ympäristöönsä.

Arvotuksen ohella kohteet luokitellaan kolmeen luokkaan:
A - suojeltava kohde
B - lievemmin suojeltava kohde
C - kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle.

Kohteiden luokittelun tarkoitus on toisaalta jäsentää inventointikohteiden keskinäisiä suhteita ja toisaalta ilmentää niiden merkitystä sekä inventointialueen sisällä että suhteessa muihin alueisiin. Käytännössä A-merkintä viittaa sr-kaavamerkintään ja B-merkintä /s-kaavamerkintään.
Lisäksi on huomattava, että vaikkakin C-luokituksen kohdalla todetaan, että ko. kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle, ei luokitus silti tarkoita, että kohde olisi kulttuurihistoriallisesti arvoton. Kohde voi silti olla maisemallisesti tai muuten kulttuurihistoriallisesti tärkeä, mutta ei niin merkittävässä määrin, että kaavallinen suojelu oli perusteltua.

Kankaanpään kylän kalalaitoksen alueen rakennusinventoinnissa oli kohteita kaikkiaan kuusi, joista B-luokitettuja on neljä kohdetta ja C-luokitettuja kaksi kohdetta. A-luokitettuja kohteita ei inventointialueella ole.

B-luokitellut kohteet:
- Maitola (vanha meijeri)
- Kunta-Maitola
- Valoranta
- Terveysranta

C-luokitellut kohteet:
- Kaislaranta (entinen kalalaitos)
- Kallio

Käytetyt keskeiset lähteet

Kiinteistörekisteritiedot. www.ktj.fi.

Köyliö-seuran valokuvakokoelman internet-sivut: http://www.koylio-seura.fi/kuva/1st/html/default.asp?id=168&editmode=showmain&s=1&p_id=61

Männistö, Sami: Köyliön vanhaa rakennuskantaa. 2004. Vammalan kirjapaino Oy.

Salokangas, Raimo: Köyliön historiaa II. 1850-1975. Köyliön kunta 1981.

Vanhatalo, Jukka: Köyliön Osuusmeijerin 50-vuotisjulkaisu 1912-1962. Lauttapaino, Lauttakylä 1962.

Rakennusluvat, yksilöity kohteittain, Köyliön kunnanarkisto.

Suullisia tietoja saatiin pääasiassa inventointikohteiden omistajilta, asukkailta ja käyttäjiltä. Nämä haastattelut on erikseen merkitty kohdekohtaisiin raportteihin.

Kannen kuvat:

Köyliön meijeri Pyhän Henrikintieltä kuvattuna sekä entisen kalalaitoksen kala-altaita

Köyliönjärven rannalla Terveysrannan takapihalta kuvattuna.

INVENTOINTIKOHTEET

1 Maitola (vanha meijeri) (teollisuus)

2 Kunta-Maitola (asuinrakentaminen)

3 Valoranta (asuinrakentaminen)

4 Terveysranta (sairaanhoito ja sosiaalihuolto)

5 Kaislaranta (entinen kalalaitos) (maa- ja metsätalous)

6 Kallio (asuinrakentaminen)

1. MAITOLA (VANHA MEIJERI)

Kuva 3. Meijeri koillisesta.

KOHDETIEDOT

Kunta:	Köyliö
Kylä/kosa:	Kankaanpää
Kiinteistötunnus:	319-403-9-106
Sijainti:	Pyhän Henrikin tie, 27840 KÖYLIÖ
Kohdetyyppi:	teollisuus
Kohdeluokka:	B - lievemmin suojeltava kohde
Ajoitus:	1913, 1920-luku, 1950-60 -luku
Tietotila:	inventoitu kohde
Inventoija:	Laura Hesso
Inventointipvm:	5.6.2012

Historia
Köyliön meijerihistoria alkaa Köyliön Vanhakartanon hevoskiertoisesta meijeristä 1800-luvun loppupuolelta. Samanlaisia pieniä meijereitä, jotka jalostivat lähinnä oman kartanon tai tilan maitoa oli Köyliössä myös Kepolan kartanossa sekä Huhdin tilalla. Ensimmäinen puoliteollinen, höyryvoimalla toimiva meijeri rakennettiin Vanhakartanoon noin vuonna 1890. Tämän jälkeen toimi lyhytaikaisia meijereitä lisäksi Tuiskulan ja Vuorenmaan kylissä.

Köyliön ensimmäinen osuusmeijeri, Köyliön-Nummen Osuusmeijeri perustettiin Nummen kylään noin vuonna 1900. Koska Köyliön kunta on Köyliönjärven jakama, ei perustettu meijeri palvellut koko kuntaa tyydyttävällä tavalla. Tämän vuoksi myös järven itäisellä puolella syntyi ajatus omasta meijeristä, ja se perustettiinkin vuonna 1912 nimellä Yttilän Osuusmeijeri r.l. Köyliö. Piakkoin myös Vuorenmaan ja Kankaanpään kylistä esitettiin halukkuus liittyä osuusmeijeriin sillä ehdolla, että meijeri rakennetaan Kankaanpään kylään. Tähän suostuttiin ja meijerin nimeksi vaihdettiin Köyliön Osuusmeijeri r.l. Ensimmäisen toimivan hallituksen jäseninä olivat rusthollari Kaarlo Hemmi, vuokraaja Aukusti Vähätalo (lampuoti), rusthollari Vilho Pryhti, liikemies Eevert Kleemola sekä talollinen Paavo Ääri.

Meijerin tontti vuokrattiin aluksi Heikkalan ja Rantalan taloilta. Hirsirunkoinen, ikkunoiltaan jugend-henkinen meijeri valmistui vuonna 1913 nykyisen meijerin paikalle. Ensimmäinen meijerikkö oli Ida Köppi, joka toimi 1930-luvulla myös meijerin isännöitsijänä. Meijerin tontti ostettiin omaksi vuonna 1925, ja tonttialuetta laajennettiin lisäostoilla nykyiselleen vuosina 1930, 1957 ja 1958.

Jo vuonna 1939 oli keskusteltu Nummen ja Köyliön osuusmeijerien yhdistämisestä. Tämä toteutui vuonna 1952. Nummen meijeri suljettiin ja Köyliön meijerin rakennusta laajennettiin. Vuonna 1963 Köyliön osuusmeijeri sulautettiin Porin ympäristön osuusmeijeriin. Meijeri jatkoi toimintaansa maidon vastaanottajana syksyyn 1974 saakka, mutta omaa voita ei enää tehty.

Meijerin toiminnan loputtua kokonaan myi Porin ympäristön osuusmeijeri rakennukset vuonna 1975 Köyliön maataloustuottajille, jotka myivät sen sittemmin Köyliön kunnalle. Noin vuonna 1982 Köyliönjärven rannassa toimiva kalalaitos Köyliön kalanviljely Oy (ks. kohde Kaislaranta) osti meijerikiinteistön kalalaitoksen käyttöön, muun muassa ravunkasvatukseen. Ravunkasvatuksen loputtua on rakennus ollut viimeiset vuodet varastokäytössä, nykyisin lähinnä tyhjillään.

Köyliön meijeri, kuten myös Nummen meijeri, oli koko toiminsa ajan voimeijeri, joka tuotti voita, maitoa ja piimää. Voi myytiin Valiolle. Tuotteita myytiin pienessä mittakaavassa myös meijerin omassa myymälässä. Juustolan perustamisesta oli keskusteltu meijeriyhdistymisen yhteydessä vuonna 1952, mutta tästä luovuttiin.

Puretut rakennukset:
Meijerillä oli pihapiirissään myös sauna- ja varastorakennus sekä pieni sikala. Rakennukset sijoittuivat meijerin eteläpuolelle. Saunarakennuksen purkamisesta on jo aikaa, mutta sikala purettiin vasta muutamia vuosia sitten, 2000-luvun puolella. Rakennus oli tuolloin jo hyvin huonokuntoinen. Se oli Jukka Vanhatalon kokoaman meijerihistoriikin mukaan rakennettu vuonna 1944 sikalaksi ja aiv-liuospullojen säilytystä varten. Sauna oli rakennettu vuonna 1932. Meijerin omien rakennusten lisäksi meijerialueella viereisen rivitalon (Kunta-Maitola) pihapiirissä tien varressa oli asuinrakennus, jossa Sinikka Rantalan mukaan asui vielä 1960-luvulla vanha mies. Rakennus on purettu 1960-luvulla.

Kuvaus
Alkujaan vuonna 1913 hirsirunkoiseksi valmistunut meijerirakennus, jota uusittu 1920-60 -luvuilla useaan otteeseen muuttaen samalla rakennus pääosin tiilirunkoiseksi. Maisemallisesti merkittävä kohde Kankaanpään kyläkuvassa. Meijerikäytössä vuodet 1913-1974.

Arviointi

B - lievemmin suojeltava kohde

Kohteella on historiallisia, rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja.

Kohteella on merkittävyyttä etenkin teollisuushistorian ilmentäjänä. Myöhäisimmistä laajennuksista 1960-luvun liitososa ei täysin sopeudu rakennuksen arkkitehtuuriin, mutta kokonaisuutena rakennus edustaa eri rakennusvaiheissaan hyvin 1900-luvun alkupuoliskon meijerirakentamista.

Meijerirakennuksella on toiminnallisen historiansa kautta erityistä merkitystä miljöössä. Meijeri on Kankaanpään kylälle leimallinen rakennus, jonka sijainti kylässä perustelee myös Kankaanpään merkitystä yhtenä Köyliön tärkeänä kyläkeskuksena.

Kokonaisuutena meijerirakennuksen säilyminen kylätaajamassa on tärkeää ja erittäin toivottavaa, etenkin koska rakennus vaikuttaa säilyneen teknisesti hyväkuntoisena. Kuitenkin sen säilymisen kannalta on oleellista, että rakennukselle löytyy uutta käyttöä. Mikäli uutta käyttöä ei perusteellisista yrityksistä huolimatta löydy, ei rakennuksen säilyttäminen autiona ole pidemmän päälle perusteltua.

Kunto/säilymisedellytykset
Rakennus on silmämääräisesti arvioiden rakenteellisesti vähintään kohtalaisessa mutta ainakin osittain hyvässä kunnossa. Rakennus on nykyisin käytännössä tyhjillään, joten sen säilymisen turvaamiseksi jatkuva käyttö olisi välttämätöntä.

Omistaja
Säkylän kunta, Rantatie 268, 27800 Säkylä

Suulliset tiedot
Pentti Pakkala, kalastusmestari, Köyliön kalanviljely Oy, 5.6.2012
Tarmo Saarinen, tekninen johtaja, Säkylän kunta, puhelinkeskustelu 14.6.2012
Sinikka Rantala, meijerin entinen työntekijä, 15.6.2012

Lähiympäristö/pihapiiri
Köyliön vanha meijeri sijaitsee Kankaanpään kylän keskustassa Pyhän Henrikintien varrella. Loiva rinnetontti sijoittuu tien ja Köyliönjärven väliin. Meijerin pihapiiriin kuuluu myös nykyinen eläinlääkärin talo (Kunta-Maitola), joka on omalla tontillaan mutta on alunperin rakennettu meijerin asuinrakennukseksi. Meijerin alue on käytön puutteen vuoksi jo hieman puskittunut.

Lähteet
Kiinteistörekisteritiedot. www.ktj.fi.

Köyliö-seuran valokuvakokoelman internet-sivut: http://www.koylio-seura.fi/kuva/1st/html/default.asp?id=168&editmode=showmain&s=1&p_id=61

Salokangas, Raimo: Köyliön historiaa II. 1850-1975. Köyliön kunta 1981.

Vanhatalo, Jukka: Köyliön Osuusmeijerin 50-vuotisjulkaisu 1912-1962. Lauttapaino, Lauttakylä 1962.

Rakennuslupa, myönnetty 11.5.1953 (ei juoksevaa numeroa)
Rakennuslupa 20/63, Köyliön kunnanarkisto.

Rakennukset
meijeri

RAKENNUSKOHTAISET TIEDOT

Meijeri

Kuva 4. Meijeri kaakosta.

Nimi:	meijeri
Rakennustunnus:	319-403-9-106
Rakennustyyppi:	meijerit
Ap.käyttötark:	699 muut teollisuuden tuotantorakennukset
Nyk.käyttötark:	719 muut varastorakennukset
Ajoitus:	1913 / 1925 / 1953 / 1963
Suunnittelija:	H. E. Vuori / ? / Erkki Raunio / Hugo Mallat
Kerroslkm:	1 + ullakko, osin 2
Perustus:	betoni, osin säästöbetoni
Runko:	tiili, pieneltä osin mahdollisesti puurunkoa jäljellä
Vuoraus:	maalattu tiili, pohjoinen pääty pystylaudoitus
Ulkoväri:	valkoinen
Kattomuoto:	harja, pulpetti
Kate:	saumapelti paloista
Ikkunat:	pääosin 4-jakoiset

Historia

Meijerin useista laajennuksista johtuen meijerin rakennushistoria on monimutkainen ja sisältänee joitakin epätäydellisyyksiä.

1910-luku:

Meijerin ensimmäinen rakennus valmistui kesällä 1913. Sen suunnitteli H. E. Vuori. Rakennus oli suorakaiteen muotoinen, pääosin hirsirunkoinen yksikerroksinen rakennus vinttitilalla. Se sijaitsi ja edelleenkin osittain sijaitsee rakennuksen keskellä pohjois–etelä-suuntaisesti. Rakennuksessa oli ainakin erillinen voihuone, joka lienee ollut kivirakenteinen, koskapa sen ja rappujen teko oli urakassa osoitettu samalle rakentajalle. Ikkunat olivat jugend-henkiset ristikarmiset ikkunat, joiden yläosa muodostui pienistä ruuduista. Todennäköisesti tästä vanhimmasta rakennusvaiheesta on edelleen jäljellä pohjoispäädyn seinää. Sen päätykolmiossa on edelleen samanlainen vaaka- ja pystypanelointi kuin vuonna 1913 valmistuneesta meijeristä otetussa kuvassa on eteläpäädyssä.

Voihuone oli merkitty jo vuoden 1913 rakennussuunnitelmaan, mutta vuonna 1916 on Vanhatalon historiikin mukaan rakennettu erillinen voihuone ja jäävarasto.

1920-luku:
Vanhatalon historiikin mukaan meijeriä laajennettiin vuonna 1925. Historiikissa ei mainita tarkalleen, kuinka suuri laajennus tehtiin, mutta sen lisäksi tehtiin uusi jäähuone, voihuone sekä rakennuksen yläkertaan kokoussali. Vanhojen valokuvien perusteella voi todeta, että meijeriin rakennettiin tässä yhteydessä iso poikkipääty itäsivulle. Tämä poikkipääty on edelleen olemassa. Rapattu (ja todennäköisesti kivirakenteinen) pienempi osa rakennuksen länsipuolella on ainakin 1950-luvulla ollut konehuone. Sen päässä kulkee savupiippu. Pohjoispäädyssä oli rapattuja (kivirakenteisia) seiniä. Yläkertaan tehtiin luultavasti tässä vaiheessa kaksi isohkoa kattolyhtyä rakennuksen vanhimpaan osaan, yksi molemmille lappeille. Yläkertaan tarvittiin lisävaloa, koska sinne sijoitettiin kokoussali. Osa ikkunoista uusittiin luultavasti tässä vaiheessa pieniruutuisiksi ristikarmisiksi ikkunoiksi. Osa jugend-ikkunoista säilytettiin.

1940-luku:
Meijerirakennuksen läntisin osa, lautarakenteinen halkohuone, rakennettiin vuonna 1941. Se oli vielä tuolloin meijeristä erillinen rakennus ja liitettiin meijeriin puruvarastolla vuonna 1963. Meijerin yläkertaan tehtiin konttorihuone vuonna 1947. Pohjoispäädyn porrashuone on mahdollisesti tältä ajalta.

1950-luku:
Vuoden 1953 alusta Nummen osuusmeijeri liitettiin Köyliön osuusmeijeriin. Tämän vuoksi piti meijeriä laajentaa pidentämällä itäsivun poikkipäätyä. Laajennuksen lisäksi ulkoasuun vaikutti merkittävästi vanhojen hirsiseinien uusiminen nykyisiksi tiiliseiniksi. Seinät jätettiin aluksi tiilipinnalle, ne on maalattu aikaisintaan vuosina 1963-64. Laajennussuunnitelmissa on esitetty ainoastaan itäsivun poikkipäädyn pidentäminen, mutta jo ennen vuotta 1963 oli rakennettu konehuoneen jatkeeksi uusi eteläpääty. Samoin kattolinjoja on yksinkertaistettu nykyiselleen. Lisäksi pieni porrashuone pohjoispäädyssä on vuoden 1963 piirustuksissa vanhaa rakennetta, mutta vuoden 1953 piirustuksissa sitä ei näy. Ulkoasusta päätellen porrashuone sopisi rakennetuksi 1940-luvun lopulla tai 1950-luvun alussa.

1960-luku:
Meijeri laajennettiin nykyiseen asuunsa vuonna 1963. Suunnitelmat teki Hugo Mallat Kullaalta. Rakennuksen itäsivulle laajennettiin pulpettikattoinen osa aikakaudelle ominaiseen tyyliin. Samana vuonna H. Saari suunnitteli meijerin länsisivulle uuden kivirakenteisen puruvaraston, jolla yhdistettiin meijeri ja vuonna 1941 rakennettu halkovarasto. Ikkunat uusittiin nykyiselleen luultavasti 1960-luvulla.

Mainittujen muutosten lisäksi meijerin yläkerrassa oli ainakin yksi asunto, alkovillinen yksiö vintin pohjoispäädyssä. Meijerille vuonna 1957 töihin tullut Sinikka Rantala asui yksiössä 1950-60 -luvun vaihteessa, ja Rantalan mukaan järven puolella eli länsipuolella oli toinenkin asunto, jota ei kuitenkaan hänen aikanaan käytetty. Merkittävä parannus meijerin työntekijöille oli 1960-70 -luvun taitteessa asennettu maitokisko, koska maitoa tuotiin jatkuvasti, joten ennen kiskoa meijerin ovet olivat jatkuvasti auki. Tällöin meijerissä oli luonnollisesti melko kylmä. Samoin meijerin sosiaalitiloja uusittiin arviolta 1960-luvun alkupuolella, tässä yhteydessä rakennettiin sisä-wc.

Meijeritoiminnan loputtua vuonna 1974 meijeri oli 1980-luvulla kalalaitoksen omistuksessa. Tänä aikana sinne tehtiin joitakin sisäpuolisia muutoksia. Kalalaitoksen oma toiminta meijerissä loppui 2000-luvun alkupuolella, minkä jälkeen rakennus on ollut varastona ja on nykyisin käytännössä tyhjillään.

Inventoinnin yhteydessä ei käyty rakennuksen yläkerrassa.

2. KUNTA-MAITOLA

Kuva 5. Sisääntulo pihaan. Oikealla meijeri.

KOHDETIEDOT

Kunta:	Köyliö
Kylä/kosa:	Kankaanpää
Kiinteistötunnus:	319-403-9-76
Sijainti:	Pyhän Henrikintie 6, 27840 KÖYLIÖ
Kohdetyyppi:	asuinrakentaminen
Kohdeluokka:	B - lievemmin suojeltava kohde
Ajoitus:	1961-62
Tietotila:	inventoitu kohde
Inventoija:	Laura Hesso
Inventointipvm:	15.6.2012

Historia
Kunta-Maitolan rivitalo sijaitsee kahdella tontilla, Kunta-Maitola (9:76) ja Lepikkö II (9:79). Molemmat tontit omistaa Köyliön kunta, jonka omistukseen ne siirtyivät 1970-luvun lopulla Köyliön Osuusmeijerin toiminnan loputtua vuonna 1974.

Rivitalo valmistui vuonna 1962 meijerin asuin- ja konttorirakennukseksi. Meijeritoiminnan loputtua rakennus muutettiin osittain kunnaneläinlääkärin käyttöön 1970-luvun puolivälissä, osa rakennuksesta säilyi vuokra-asuntoina.

Rivitalon pihapiirissä on tien varressa olevalla isolla nurmikentällä ollut asuinrakennus, joka on purettu 1960-luvulla, viimeistään 1970-luvun alussa. Sinikka Rantala kertoi, että hänen aloittaessaan työt meijerillä 1950-luvun lopulla talossa asui vielä vanha mies.

Kuvaus
1960-luvun alussa valmistunut linjakas rivitalo, jossa alunperin on ollut myös meijerin toimisto. 1970-luvun lopulta lähtien myös eläinlääkäritalona. Alkuperäinen asu on säilynyt hyvin.

Arviointi

B - lievemmin suojeltava kohde

Rakennuksella on maisemallisia ja rakennushistoriallisia arvoja.

Lisäksi kohteella on teollisuus- ja maataloushistoriallista merkitystä toisaalta osana viereisen meijerikiinteistön historiaa, toisaalta myöhemmässä vaiheessa eläinlääkärin talona. Kohde edustaa hienolla tavalla 1950- ja 1960-luvun taitteen asuinrakentamista. Alkuperäinen asu on säilynyt ikkunaremonttia ja liian leveää ikkunalistoitusta lukuunottamatta hyvin myös sisätiloissa. Rakennuksen arkkitehtuurin säilymiseen tulee kiinnittää huomiota jatkossakin.

Täydennysrakentamisen yhteydessä tulee uusien rakennusalojen sijaintiin kiinnittää erityistä huomiota.

Kunto/säilymisedellytykset
Rakennus on hyväkuntoinen.

Omistaja
Köyliön kunta, Köyliöntie 9, 27710 Köyliö

Suulliset tiedot
Lassi Kauko, kunnaneläinlääkäri, asukas
Saana Kauko, eläinlääkäri, asukas
Sinikka Rantala, meijerin eläkkeellä oleva työntekijä, asukas

Lähiympäristö/pihapiiri
Kunta-Maitolan rivitalo sijaitsee Kankaanpään kyläkeskustassa vanhan meijerikiinteistön välittömässä läheisyydessä. Tontti sijoittuu Pyhän Henrikin tien varteen. Avarahko tontti on jakautuu etu- ja takapihaan. Molemmat ovat hoidettua pihamaata, ja etupihalla on muun muassa erittäin kookas lehmus.

Toimenpidesuositukset
Tulevissa remontoinneissa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennuksen ominaispiirteiden säilymiseen. Tällaisia ominaispiirteitä ovat etenkin rakennuksen kokonaisuutena pelkistetty ulkoasu, veitsiponttivuoraus, katokset, kattolinja ja avoräystäät, ikkunoiden sijoitus seinäpintaan, pienempien asuntojen edustan kiveys sekä ulko- ja väliovet.
Ulkopuolista lisäeristystä ei tule toteuttaa.

Lähteet
Kiinteistörekisteritiedot. www.ktj.fi.

Vanhatalo, Jukka: Köyliön Osuusmeijerin 50-vuotisjulkaisu 1912-1962. Lauttapaino, Lauttakylä 1962.

Rakennuslupa 22/61, Köyliön kunnan arkisto.

Rakennukset
rivitalo

RAKENNUSKOHTAISET TIEDOT

Rivitalo

Kuva 6. Rivitalo koillisesta.

Nimi:	rivitalo
Rakennustunnus:	319-403-9-76
Rakennustyyppi:	rivitalot
Ap.käyttötark:	021 rivitalot
Nyk.käyttötark:	021 rivitalot
Ajoitus:	1961-62
Suunnittelija:	rkm Olavi Hakamäki
Kerroslkm:	2
Perustus:	betoni
Runko:	rankorakenne
Vuoraus:	veitsipontti
Ulkoväri:	vaalea, hieman kellertävä
Kattomuoto:	loiva harja
Kate:	saumapelti paloista, vaaleanruskea
Ikkunat:	uusittu 1990-l. alkuperäiseen maisemaikkunatyyliin

Historia

Olavi Hakamäen suunnittelema rivitalo valmistui vuosina 1961-62 meijerin asuin- ja konttorirakennukseksi. Rakennukseen tehtiin kolme asuntoa meijerin isännöitsijällä ja muille työntekijöille sekä toimistotilat. Meijerin toiminnan loputtua vuonna 1974 muutettiin tilat vuosikymmenen puolivälin tienoilla, noin vuonna 1977 kunnaneläinlääkärin käyttöön.

Rakennuksessa ei ole ikkunoiden uusimista lukuunottamatta tehty merkittäviä ulkoasuun vaikuttaneita muutoksia, ja se on kokonaisuutena säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä hyvin. Nykyinen vaaleankellertävä ulkoväritys on 1990-luvulta. Aiempi väri oli vaaleanvihertävä. Maalina on viimeksi käytetty lateksia tai muuta muovipitoista maalia, ja etenkin pohjoispäädyssä maali kesii. Muutoin vuorauksen kunto vaikuttaa hyvältä. Ikkunat on uusittu 1990-luvulla. Tässä yhteydessä lienee ikkunalistoitusta levennetty, nykyisellään se on rakennuksen arkkitehtuuriin nähden liian leveä.

Sisätilat

Olavi Hakamäen suunnittelemassa rivitalossa oli alkujaan asuin- ja toimistotiloja. Kolmesta suorakaiteen muotoisesta osasta koostuvan rakennuksen pohjoisosassa oli kaksi asuntoa, joista toinen oli yksiö ja toinen kaksio. Molemmat ovat edelleen asuinkäytössä alkuperäisellä pohjalla

(pohjoisimmassa asunnossa, yksiössä, ei käyty sisällä). Rakennuksen keskiosaan sijoitettiin toimistotilat, eli isännöitsijän huone ja konttori, sekä kahvio. Eteläisessä osassa oli isännöitsijän asunto, jossa oli kaksi makuuhuonetta, olohuone, ruokailutila ja keittiö.

1970-luvun puolivälissä isännöitsijän asunto muutettiin kunnaneläinlääkärin asunnoksi, jolloin toimisto-osaan sijoitettiin eläinlääkärin vastaanotto. Myöhemmin on ruokailutila erotettu makuuhuoneeksi ja keittiö uusittu. Eläinlääkärin vastaanotto siirrettiin jo noin vuonna 1978 alakertaan kellarikerroksen kokoushuoneeseen. Alakerran saunatilat on myös uusittu, joskin pukuhuoneessa on luultavasti alkuperäinen lakattu seinäpanelointi. Lisäksi kellarikerroksessa on autotalli, pannuhuone ja varastotilaa.

Asunnoissa on säilynyt muun muassa alkuperäiset väli- ja ulko-ovet. Kaksiossa on kaunis paneloitu tuulikaappi, luultavasti alkuperäinen. Isännöitsijän/eläinlääkärin asunnossa on tiilinen hyvin 1960-lukulainen avotakka, jonka peltikuuppa oli alunperin musta mutta on sittemmin maalattu valkoiseksi.

3. VALORANTA

Kuva 7. Kaupparakennus idästä.

KOHDETIEDOT

Kunta:	Köyliö
Kylä/kosa:	Kankaanpää
Kiinteistötunnus:	319-403-9-84
Sijainti:	Pyhän Henrikin tie 4, 27840 Köyliö
Kohdetyyppi:	asuinrakentaminen
Kohdeluokka:	B - lievemmin suojeltava kohde
Ajoitus:	1900-luvun alku?, 1960-luku
Tietotila:	inventoitu kohde
Inventoija:	Laura Hesso
Inventointipvm:	15.6.2012

Historia
Valoranta on Heikkalan kantatalon entinen talouskeskus. Nykyinen päärakennus koostuu vanhasta asuinrakennuksesta, jossa toimi sittemmin myös kauppa, sekä sen jatkeeksi 1960-luvulla rakennetusta liikesiivestä.

Aiempien inventointien mukaan rakennuksessa on toiminut kauppa jo 1930-luvulta. Se on mahdollisesti ollut Säkylän Maanviljelijöiden osuuskauppa, jonka kuului osuuskauppaliikkeen SOK-siipeen. Kankaanpään kylässä oli myös vasemmistolaisen KK-siiven osuuskauppa, jolle oli rakennettu oma liiketalo vuonna 1935. Raimo Salokankaan mukaan Säkylän Maanviljelijöiden osuuskauppa avasi Kankaanpään myymälän 1910-luvun viimeisinä vuosina. Valitettavasti Salokangas ei mainitse myymälän paikkaa. Kankaanpään myymälä siirtyi vuonna 1947 juuri perustetun Lallinmaan osuuskaupan omistukseen. Salokangas jatkaa: "Kankaanpäähän valmistui myymälän laajennus vuonna 1966", joten voinee olettaa, että Valorannan kiinteistössä on toiminut osuuskauppa jo 1910-luvulta lähtien. Laajennusosassa oli toimitilat myös postille ja säästöpankille. Sittemmin kiinteistön omistus siirtyi Satakunnan Osuuskaupalle.

Nykyinen omistaja osti kiinteistön Satakunnan Osuuskaupalta vuonna 2002. Osuuskaupan jälkeen rakennuksessa toimi vielä yksityinen kauppa, joka lopetti muutama vuosi sitten. Kesäkuun 2012 jälkeen liikeosassa toimii vielä Köyliön Osuuspankin sivutoimipiste. Omistajan tarkoituksena on kunnostaa rakennuksen liiketiloja.

Inventointi vuonna 2002
Valorannan kiinteistö on inventoitu vuonna 2002. Tätä Sami Männistön tekemää inventointia ei kuitenkaan löydy sen arkistointipaikasta Köyliön paikallisarkistosta. Myöskään sen kaksoiskappaletta ei ole Satakunnan Museossa. Kiinteistö on kuitenkin esitelty Männistön vuonna 2004 toimittamassa teoksessa Köyliön vanhaa rakennuskantaa. Siinä kohteesta sanotaan seuraavaa:

"Valoranta sijaitsee aivan Kankaanpään taajaman keskustaajamassa. Tila käsittää Heikkalan kantatalon talouskeskuksen. Kankaanpään Heikkala oli augmenttitila, joka maksoi veronsa Kiukaisten Jaakkolan rusthollille. Vielä vuosien 1706 ja 1780 kartoissa Heikkalan rakennukset sijaitsivat vanhalla kylätontilla Köyliönjärven rannalla. Nykyiselle tontille tilan rakennukset on siirretty vuoteen 1893 mennessä. Heikkalan päärakennus on vinkkelimallinen, hirsirunkoinen ja satulakattoinen. Rakennus on valmistunut todennäköisesti joko 1800-luvun lopulla tai viimeistään 1900-luvun alussa. Rakennuksessa on kolmijakoiset ristikarmilliset ikkunat. Ulkoseinät on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja alkuperäinen kate on korvattu pellillä. Rakennuksessa on toiminut kauppa 1930-luvulta lähtien ja nykyisen asunsa Valoranta sai 1968, jolloin rakennuksen kylkeen tehtiin matala myymäläsiipi, joka on tyypillinen 1960-luvun liikerakennus. Heikkala oli kantatila, jolla on takanaan satoja vuosia pitkä historia, mutta tilasta on jäljellä enää vain päärakennus ja sekin uudistuneessa muodossa. Valoranta sijaitsee keskeisellä paikalla Kankaanpään taajamassa. H, M."

Sami Männistö kertoi haastatelleensa vuonna 2002 talon silloista omistajaa.

Kuvaus
1900-luvun asuinrakennus, jossa varastolaajennus noin 1940-50 -luvulta sekä liikeosa 1960-luvulta sijaitsee keskeisellä paikalla Kankaanpään kyläkeskustassa. Lukuisia muutoksia kokeneessa rakennuksessa on nähtävissä runsaasti myös vanhoja kerrostumia.

Arviointi

B - lievemmin suojeltava kohde

Kohteella on rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja.
Liikerakennuksella on merkitystä myös kylän liikehistorian edustajana.

Liikerakennus koostuu kahdesta toisistaan poikkeavasta osasta, joiden arkkitehtuurin ei voida sanoa sopeutuvan toisiinsa, mutta joista kumpikin edustaa erittäin todistusvoimaisella tavalla oman aikakautensa rakentamista. Lisäksi rakennus edustaa erityisesti maaseudun liikerakentamisen historiaa. Rakennuksella on erityistä merkittävyyttä kylän kaupparakennuksena, joka on tunnistettavasti liikerakennus ja edelleen liikekäytössä.

Kunto/säilymisedellytykset
Rakennus on kunnoltaan kohtalainen. Sisätiloja on osittain purettu. Rakennus on tarkoitus säilyttää ja liiketiloja uusitaan parhaillaan.

Omistaja
Jukka Reunanen, Puistotie 7, 27840 Köyliö

Suulliset tiedot
omistaja

Lähiympäristö/pihapiiri
Valoranta sijaitsee erittäin keskeisellä paikalla Kankaanpään kyläkeskustassa Pyhän Henrikintien, Kuninkaanlähteentien ja Kankaanpääntien risteyksessä. Sen eteläpuolelle on muutama vuosi sitten valmistunut uusi palvelutalo. Etupiha eli "liikepiha" on asvaltoitu. Takapiha on nurmikkoinen, mutta hieman hoitamaton, osittain varastoalueena.

Lähteet
Kiinteistörekisteritiedot. www.ktj.fi.

Männistö, Sami: Köyliön vanhaa rakennuskantaa. 2004. Vammalan kirjapaino Oy.

Salokangas, Raimo: Köyliön historiaa II. 1850-1975. Köyliön kunta 1981.

Rakennuslupa 42/66, Köyliön kunnanarkisto.

Aikaisemmat arvioinnit
Teoksessa Köyliön vanhaa rakennuskantaa (2004) Valoranta on arvioitu historiallisesti ja maisemallisesti arvokkaaksi kohteeksi.

Rakennukset
liikerakennus

RAKENNUSKOHTAISET TIEDOT

Liikerakennus

Kuva 8. Liikeosa koillisesta.

Kuva 9. Vanha osa lounaasta.

Kuva 10. Vanha osa pohjoiseen.

Nimi:	liikerakennus
Rakennustunnus:	319-403-9-84
Rakennustyyppi:	asuinrakennukset
Ap.käyttötark:	011 yhden asunnon talot
Nyk.käyttötark:	112 liike- ja tavaratalot, kauppakeskukset
Ajoitus:	N. 1920-luku / 1930-40-luku / 1966 / 1970-luku
Suunnittelija:	- / - / rkm Toivo Männistö
Kerroslkm:	1
Perustus:	luonnonkivi, betonoitu / betoni / betoni
Runko:	hirsi / ? (tod. näk. rankorakenne) / rankorakenne
Vuoraus:	rimalaudoitus / rimalaudoitus /veitsipontti, minerit-levy
Ulkoväri:	vaaleankeltainen, päätykolmiot ja listat valkoinen / vaaleankeltainen valkoisin listoin / vaaleankeltainen,valkoinen
Kattomuoto:	harja / harja / tasakatto
Kate:	aaltopelti
Ikkunat:	ristikarmi / 1960-luvun näyteikkunat

Historia

Valorannan päärakennuksen, joka nykyisin on liikekäytössä, rakentamisajasta ei ole tarkkaa tietoa. Aiempien inventointien mukaan tilakeskus on siirretty nykyiselle paikalleen vuoteen 1893 mennessä. Pääarakennuksen vanhin, hirsirunkoinen osa on pohjois-eteläsuuntainen keskimmäinen siipi. Aiemmissa inventoinneissa rakennus on ajoitettu 1800- ja 1900-lukujen vaihteeseen. Nykyisessä maltillisen klassistisessa asussa se kuitenkin vaikuttaa hieman nuoremmalta, noin 1920-luvulla rakennetulta. Rakennuksen vanhemman iän puolesta puhuu matala kivijalka, jonka betonointi on todennäköisesti kivijalkaa myöhäisempi, mutta muutoin rakennuksen koko, vuoraus ja ikkunat edustavat nuorempaa, noin 1920-luvun rakentamista. Mahdollista toki on, että rakennusta on mm. varasto-osan rakentamisen yhteydessä kauttaaltaan uudistettu. Kivijalka vaikuttaa myöhemmin betonoidulta ja on omistajan mukaan luonnonkivistä. Vanhat ikkunat ovat ristikarmiset, pääosin kaksi-, osin kolmijakoiset. Yläkerran ikkunat ovat myöhäisemmät. Sisäovet ovat nelipeiliovia.

Rakennusta on jatkettu länsipuolelle varasto-osalla, ulkoasusta päätellen noin 1930-40 -luvulla. Kivijalka on (säästö)betonista. Päädyssä on 1920-30 -luvulla tyypillinen pieni lunetti-ikkuna, muut ikkunat ovat kuitenkin hieman myöhäisempää tyyliä. Varasto-osa on vanhan osan tapaan rimalaudoitettu, ja laudoitus on vanhan osan kanssa yhtenäinen. Laajennus 1940-luvulla sopisi kaupan siirtymiseen Lallinmaan osuuskaupan yhteyteen.

Vuonna 1966 valmistui vuosikymmenelleen tyypillinen liikelaajennusosa, johon sijoitettiin kauppatilojen ohella kaksi muuta liiketilaa postille ja pankille. Vanhaan asuinrakennukseen jäi keittiö, eteinen ja kaksi asuinhuonetta. Ensimmäisessä laajennussuunnitelmassa kaupan laajennuksen ohella liiketiloja oli kolme, mutta suunnitelmaa supistettiin. Nykyinen omistaja kertoi, että pohjoispäädyn kolmas liiketila, jossa nykyisin toimivat posti ja pankki, on rakennettu 1970-luvulla.

Myymäläosan sisätilat sekä vanhalta että uudelta puolelta on purettu syksyllä 2011. Omistaja suunnittelee parhaillaan rakennusten sisätilojen uudistamista ainakin liiketilojen osalta. Tavoitteena on saada rakennus käyttöön.

4. TERVEYSRANTA

KOHDETIEDOT

Kuva 11. Päärakennus kaakosta.

Kunta:	Köyliö
Kylä/kosa:	Kankaanpää
Kiinteistötunnus:	319-403-9-109
Sijainti:	Lohitie 1, 27840 KÖYLIÖ
Kohdetyyppi:	sairaanhoito ja sosiaalihuolto
Kohdeluokka:	B - lievemmin suojeltava kohde
Ajoitus:	1956
Tietotila:	inventoitu kohde
Inventoija:	Laura Hesso
Inventointipvm:	18.6.2012

Historia
Kankaanpään terveystalon rakennushanke oli otettu Köyliössä keskusteluun jo vuonna 1949, kun Kepolan kylään valmistui MLL:n Köyliön paikallisosaston rakennuttama terveystalo. Vuosikymmenen vaihteessa myös vuorenmaalaiset vaativat taloa omaan kyläänsä, mutta sijoituspaikaksi ratkesi kuitenkin Kankaanpää.

Kankaanpään kylän terveystalo valmistui vuonna 1956. Sen suunnittelu oli aloitettu jo vuonna 1953, jolloin säkyläläinen Erkki Raunio laati rakennuspiirustukset. Tontti lohottiin Valorannan tilasta vuonna 1955. Rakennukseen sijoitettiin neuvola ja asuntoja.

Rakennus säilyi neuvolakäytössä aina kevääseen 2006 saakka. Helmikuussa 2006 nykyiset omistajat ostivat kiinteistön Köyliön kunnalta.

Kuvaus
Lohitien varressa sijaitseva vuonna 1956 valmistunut neuvola- ja asuinrakennus, joka nykyisin yksityisessä asuinkäytössä. Uusittu 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen jälkipuolella, suurimmaksi osaksi alkuperäinen asu säilynyt kohtalaisen hyvin.

Arviointi

B - lievemmin suojeltava kohde

Kohteella on maisemallisia ja rakennushistoriallisia arvoja.
Sillä on myös historiallista merkittävyyttä osana kehittyvää terveydenhuoltojärjestelmää.
Päärakennus edustaa hienolla tavalla 1950-luvulle tyypillistä pehmeälinjaista arkkitehtuuria. Sen ulkoasussa on tehty muutoksia, kuten erkkeri ja ikkunoiden kokomuutokset, jotka laskevat sen rakennushistoriallista arvoa, mutta kokonaisuutena rakennus on säilynyt hyvin.

Kunto/säilymisedellytykset
Rakennus on hyväkuntoinen ja tulee säilymään asuinkäytössä. Suuria muutossuunnitelmia ei ole.

Omistaja
Rauli ja Irma Ojala, Lohitie 1, 27840 Köyliö

Suulliset tiedot
omistajat

Lähiympäristö/pihapiiri
Terveysranta sijaitsee Kankaanpään kyläkeskustassa Lohitien varressa. Tonttia erottaa Köyliönjärven rannassa kalalaitoksen allasalue. Hoidetussa pihapiirissä on päärakennuksen lisäksi uusi autotalli, joka on valmistumassa vuonna 2012.

Toimenpidesuositukset
Rakennuksen 1950-lukulaisen arkkitehtuurin säilymiseen tulee jatkossakin kiinnittää huomiota. Erityisesti alkuperäinen sementtitiilikate ja ulkovuoraus sekä kuistit ja jäljellä olevat alkuperäiset ikkunat ovat arvokkaita.

Lähteet
Kiinteistörekisteritiedot. www.ktj.fi.

Salokangas, Raimo: Köyliön historiaa II. 1850-1975. Köyliön kunta 1981.

Rakennuslupa 33/54, Köyliön kunnanarkisto.

Rakennukset
päärakennus
autotalli

RAKENNUSKOHTAISET TIEDOT

Päärakennus

Kuva 12. Päärakennus lounaasta.

Nimi:	päärakennus
Rakennustunnus:	319-403-9-109
Rakennustyyppi:	hallinto- ja toimistorakennukset
Ap.käyttötark:	219 muut terveydenhuoltorakennukset
Nyk.käyttötark:	011 yhden asunnon talot
Ajoitus:	1956 / n. 2007
Suunnittelija:	Erkki Raunio / Rauli Ojala
Kerroslkm:	2
Perustus:	betoni, välipohja betoni
Runko:	rankorakenne
Vuoraus:	rimalaudoitus
Ulkoväri:	vaaleankellertävä/ ruskea
Kattomuoto:	harja
Kate:	sementtitiili
Ikkunat:	1950-luvun ikkunat, osin uusittu melko vastaavaan malliin

Historia
Terveystalo valmistui vuonna 1956. Rakennussuunnitelmat oli tehnyt Erkki Raunio jo vuonna 1953. Eteläpäätyyn sijoitettiin terveyssisaren ja kätilön sekä lääkärin työtilat ja odotushuone. Eteläpäätyyn tehtiin kolme asuntoa. Alkuperäinen väritys on ollut kokonaan vaalea. Rakennuksesta on lisäksi Viljo Huhtalan laatima pohjapiirros vuodelta 1963, mutta siinä ei juurikaan ole muutoksia alkuperäiseen.

Aikakaudelleen hyvin tyypillinen terveystalo pysyi alkuperäisessä käytössään, lähinnä neuvolana, aina kevääseen 2006 saakka, jolloin Kankaanpään neuvola lopetettiin. Nykyiset omistajat ostivat kiinteistön seuraavana vuonna. Heidän aikanaan on rakennettu länsisivun erkkeri ja sen alle uusi sisäänkäynti kellarikerrokseen sekä uusittu osa ikkunoista. Eteläpäädyn ikkunat ovat alkuperäiset. Ikkuna-aukkoja on hiukan muutettu, koska uudet ikkunat ovat kierrätysikkunoita (virhetilauksia). Julkisivuvuoraus ja sementtitiilikate ovat alkuperäisiä. Rakennukset kattotiilet ovat melko isoja, ja Köyliön Vuorenmaan kylästä kotoisin oleva Rauli Ojala kertoi, ettei hän ole nähnyt vastaavia lähialueella, vaan ainoastaan Karjaalla Billnäsin kylässä.

Sisätilat
Rakennus valmistui vuonna 1956 Erkki Raunion suunnitelmin. Eteläpäätyyn tehtiin vastaanottotilat kätilölle, terveyssisarelle ja lääkärille sekä yhteinen odotushuone. Pohjoispäätyyn tehtiin kolme asuntoa, jotka on alkuperäiseen piirustukseen merkitty kätilön, terveyssisaren ja kotisisaren asunnoiksi. Isoin asunto, kaksio/alkovillinen yksiö, oli terveyssisarella. Kellarikerrokseen sijoitettiin autotalli, lämpökeskus, saunatilat ja kellareita. Rauli Ojalan mukaan rakennuksessa on jo alusta lähtien ollut vesikiertoinen keskuslämmitys, mikä paljastui 2000-luvun remonteissa mm. vesiputkien sijoittelusta. Vielä vuoden 1953 suunnitelmassa rakennuksessa on lämmitysuunit, mutta niitä ei mahdollisesti koskaan rakennettu, ainakaan myöhemmissä piirustuksissa uuneja ei keittiön helloja lukuunottamatta ole.

Lääkärin vastaanotto toimi rakennuksessa nähtävästi muutaman vuoden, ainakin nykyiset omistajat ovat kyläläisiltä kuulleet, että lääkärikin rakennuksessa alkuaikoina oli. Vuodelta 1963 on Viljo Huhtalan laatima piirustus, joka on muuten alkuperäistä vastaava, mutta lääkärin vastaanottotila on muutettu terveyssisaren vastaanotoksi, ja rakennuksen keskellä nykyisen keittiön paikalla ollut terveyssisaren asuntoyksiö on muutettu vahtimestarin asunnoksi.

Vuoden 1963 suunnitelmien kuvaamassa asussa rakennus oli Ojaloiden ostaessa kiinteistön vuonna 2007. Sisätiloissa on tehty muutoksia muun muassa purkamalla väliseiniä ja vahtimestarin asunnon keittiö. Wc:iden paikkoja on vaihdettu, osassa oli pieniä vesivaurioita. Samoin portaat yläkertaan, joka on avovinttiä, on siirretty pohjoispäätyyn. Olohuoneeseen (entinen terveyssisaren asunto) on tehty erkkeri. Olohuoneen 1980-luvun paljeovi on myös kierrätystavaraa, mutta sopii asuntoon. Väliovet ovat alkuperäiset valkoiset laakaovet. Muutoin pinnat on suurelta osin uusittu, paitsi eteläpäädyssä, jossa neuvolatilat ovat neuvolan jälkeisessä asussa.

Autotalli

Kuva 13. Autotalli lounaasta.

Nimi:	autotalli
Rakennustunnus:	319-403-9-109
Rakennustyyppi:	kulkuneuvosuojat ja kulkuneuvojen huoltorakennukset
Ap.käyttötark:	162 kulkuneuvojen suoja- ja huoltorakennukset
Nyk.käyttötark:	162 kulkuneuvojen suoja- ja huoltorakennukset
Ajoitus:	2012
Suunnittelija:	Rauli Ojala
Kerroslkm:	1
Perustus:	harkko, betonilattia
Runko:	rankorakenne
Vuoraus:	pystypaneeli
Ulkoväri:	vaaleankeltainen / ruskea
Kattomuoto:	harja
Kate:	tiilikuvioitu profiilipelti
Ikkunat:	ei täytetty

5. KAISLARANTA

KOHDETIEDOT

Kuva 14. Kalalaitos pohjoisesta kala-altaiden suunnalta kuvattuna.

Kunta:	Köyliö
Kylä/kosa:	Kankaanpää
Kiinteistötunnus:	319-403-2-12
Sijainti:	Lohitie, 27840 KÖYLIÖ
Kohdetyyppi:	maa- ja metsätalous
Kohdeluokka:	C - kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle
Ajoitus:	1964
Tietotila:	inventoinnin pohjatiedot
Inventoija:	Laura Hesso
Inventointipvm:	5.6.2012

Historia
Köyliön kalankasvatuslaitos perustettiin vuonna 1965 Kankaanpään kylään. Satakunnassa käytiin sijoitusalueesta jonkinasteista kilpailuakin, jonka Köyliö voitti. Kalankasvatustoimintaa hoiti Satakunnan maanviljelysseura, jonka perillinen on nykyään Pro Agria (entinen Satakunnan maatalouskeskus).

Kalalaitokselle rakennettiin toimitilat, joissa oli asunto- sekä tuotanto-osat. Järvenrantaan tehtiin vähitellen kala-altaita. Aluksi altaita oli vain neljä-viisi, mutta myöhemmin huomattavasti enemmän, lähes 30. 1980-luvun alussa, noin vuonna 1982 kalalaitos osti Köyliön tyhjilleen jääneen meijerin, jossa alettiin tehdä kalanrehua sekä 2000-luvun taitteessa myös kasvattaa rapuja.

Kalalaitoksen kalankasvatustoiminta lopetettiin vuonna 2010-11, ja nykyisin laitoksella on pientä kalanvälitystä, ennen kuin toiminta tullee lähitulevaisuudessa päättymään kokonaan.

Kuvaus
1960-luvun puolivälistä 2010-luvun taitteeseen toiminut kalalaitos, jonka alueella on asuin- ja tuotantorakennus vuodelta 1965, tuotanto-osaa laajennettu 1970-luvun lopussa, sekä useita nykyisin tyhjillään olevia kalankasvatusaltaita.

Arviointi

C - kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle

Kohteella on maisemallisia arvoja. Sillä on myös elinkeinohistoriallista merkitystä. Se edustaa selkeällä tavalla aikakautensa arkkitehtuuria ja rakentamistapaa. Kalalaitos kuului Kankaanpään kylään lähes 50 vuoden ajan, ja on huomionarvoinen esimerkki alueen maataloushistorian kehityksestä. Kalalaitoksen ajan säilyminen maisemassa edes yhden rakennuksen kautta on toivottavaa.

Yksittäisenä kohteena rakennus ei kuitenkaan ole merkittävässä määrin erityinen, eikä sillä voida katsoa olevan niin mittavaa arvoa, että kaavallinen suojelu olisi perusteltua. Kuitenkin etenkin rakennuksen asuinosan säilyminen on toivottavaa.

Kunto/säilymisedellytykset
Rakennusten kunto on rakennusaika huomioiden hyvä. Säilymisedellytyksistä ei ole tarkkaa tietoa, mutta mahdollisesti matala laitososa tullaan lähiaikoina purkamaan.

Omistaja
Säkylän kunta, Rantatie 268, 27800 Säkylä

Suulliset tiedot
Pentti Pakkala, kalastusmestari, Köyliön kalanviljely Oy, 5.6.2012
Tarmo Saarinen, tekninen johtaja, Säkylän kunta, puhelinkeskustelu 14.6.2012

Lähiympäristö/pihapiiri
Kalalaitos sijaitsee maisemallisesti merkittävällä paikalla Köyliönjärven rannalla Kankaanpään kylän keskusta-alueella. Kylätieltä kulkee laitokselle Lohitie, jonka varrella on uusi palvelutalo, pieni asuinrakennus pihapiireineen sekä asuinkäytössä oleva entinen terveystalo 1950-luvulta. Kalalaitoksen pihapiiri on pelkistetty, mutta hoidettu.

Lähteet
Rakennuslupa 11/65, Köyliön kunnanarkisto.

Rakennukset
asuin- ja tuotantorakennus

RAKENNUSKOHTAISET TIEDOT

Asuin- ja tuotantorakennus

Kuva 15. Rakennus koillisesta.

Nimi:	asuin- ja tuotantorakennus
Rakennustunnus:	319-403-2-12
Rakennustyyppi:	asuinrakennukset
Ap.käyttötark:	021 rivitalot
Nyk.käyttötark:	021 rivitalot
Ajoitus:	1964, 1970-luvun loppu
Suunnittelija:	Satakunnan maanviljelysseuran rakennustoimisto / Ahti Halme
Kerroslkm:	2, 1
Perustus:	betoni
Runko:	rivitalo: 1. krs betoni, 2. krs rankorakenne, tiilipäädyt, tuotanto-osa: rankorakenne
Vuoraus:	rivitalo: mineriitti, päädyt tiili, tuotanto-osa: lomalaudoitus
Ulkoväri:	rivitalo: valkoinen, tiili, tuotanto-osa: vaaleanruskea
Kattomuoto:	loiva harja
Kate: rivitalo:	saumapelti, rihlat tuotanto-osa: ns. vartti-kate
Ikkunat:	tuuletusikkunallinen yksiaukkoinen

Historia

Kalalaitoksen rakennus valmistui vuonna 1965. Piirustukset laadittiin Satakunnan maanviljelysseuran rakennustoimistossa ja ne on signeerannut Ahti Halme. Rakennus koostuu kaksikerroksisesta rivitalosta, jonka asuinkerroksessa oli toimisto sekä kaksi asuntoa kalalaitoksen työntekijöille. Kellarikerroksessa on kalalaitoksen tuotantotiloja. Kaksikerroksisen osan jatkeeksi tehtiin vinkkeliin yksikerroksinen hautomo- ja kasvatusosa. Yksikerroksista osaa jatkettiin nykyiseen mittaansa 1970-luvun lopulla.

Kalalaitoksen toimisto siirrettiin kellarikerrokseen vuonna 2006, jolloin yläkerta jäi vain asuinkäyttöön. Rakennuksen asunnoista yksi on tällä hetkellä vuokrattuna.

6. KALLIO

KOHDETIEDOT

Kuva 16. Kallio pilkottaa Kuninkaanlähteentielle, mutta pihapiiri on puskittunut.

Kunta:	Köyliö
Kylä/kosa:	Kankaanpää
Kiinteistötunnus:	319-403-9-27
Sijainti:	Kuninkaanlähteentie, 27840 KÖYLIÖ
Kohdetyyppi:	asuinrakentaminen
Kohdeluokka:	C - kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle
Ajoitus:	1900-luvun alku?, 1960-70 -luku
Tietotila:	inventoinnin pohjatiedot
Inventoija:	Laura Hesso
Inventointipvm:	15.6.2012

Historia
Kallio otettiin mukaan inventointiin valokuvaustasoisena kohteena.

Kallion tontti on erotettu Heikkalan kantatilasta vuonna 1935, mutta päärakennus on todennäköisesti hieman vanhempi, mahdollisesti 1900-luvun alusta. Arvio perustuu silmämääräiseen arviointiin. Lyhytnurkkaisessa rakennuksessa on kuistin takana pitkänurkkainen liitos. Kuisti on uudempi, 1900-luvun loppupuolelta, ikkunatyypin perusteella noin 1960 -luvulta.

Kuvaus
Pieni asuinrakennus mahdollisesti 1900-luvun alusta, nykyisin vapaa-ajankäytössä. Vaatimattomassa rakennuksessa on tehty muutoksia.

Arviointi

C - kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle

Kohteella on maisemallisia arvoja. Yksittäisenä pienasutusta edustavana kohteena sillä ei kuitenkaan ole niin suurta merkitystä, että kaavallinen suojelu olisi perusteltua. Päärakennus kuitenkin kertoo alueen rakennus- ja asutushistoriasta, ja sen säilyminen on suotavaa.

Omistaja
Nestor ja Terttu Teperi, Pähkinätie 3 A 12, 01710 VANTAA

Lähteet
Kiinteistötietojärjestelmä, www.ktj.fi

Rakennukset
asuinrakennus

RAKENNUSKOHTAISET TIEDOT

Asuinrakennus

Kuva 17. Päärakennus koillisesta.

Nimi:	asuinrakennus
Rakennustunnus:	319-403-9-27
Rakennustyyppi:	asuinrakennukset
Ap.käyttötark:	011 yhden asunnon talot
Nyk.käyttötark:	041 vapaa-ajan asuinrakennukset
Ajoitus:	1900-luvun alku?, kuisti noin 1960-70 -luku
Suunnittelija:	ei täytetty
Kerroslkm:	1
Perustus:	ei täytetty
Runko:	hirsi, osin pitkänurkat, osin lyhytnurkat
Vuoraus:	rimalaudoitus
Ulkoväri:	punainen / valkoinen
Kattomuoto:	harja
Kate:	aaltopelti
Ikkunat:	uusittu 1900-luvun loppupuolella